

Teorier om samverkan

- den praktiska nyttan av teori

Charlotta Fredriksson & Patrik Tornberg

WSP Analys & strategi

charlotta.fredriksson@wspgroup.se

patrik.tornberg@wspgroup.se

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

Nyttan med teori

- Teorier kan hjälpa oss att förstå den värld vi befinner oss i
- Deskriptiv teori – begreppsapparat för att göra världen begriplig
- T ex: Hur fungerar organisationer i praktiken?
- Organisationsteori
- Teorier kan ge oss verktyg för att åstadkomma något
- Preskriptiv teori – modeller för hur man kan agera
- T ex: Hur åstadkommer man förändring i organisationer
- Management teori

”Plockar och blandar” för att få de verktyg vi behöver!

Tre teoretiska verktyg

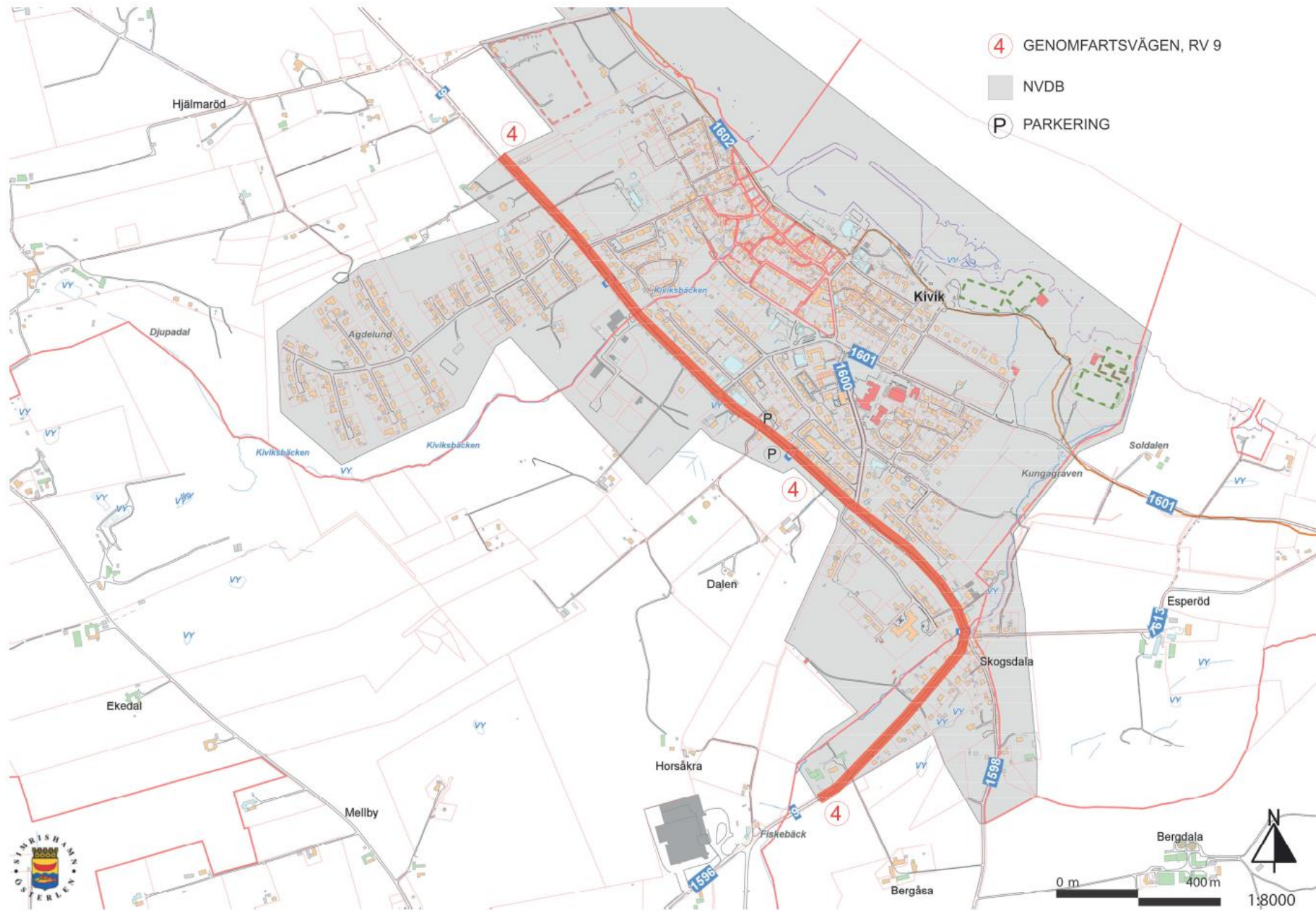
1. Förhandlingsteori
2. Strategisk processdesign och FAC-modellen
3. "Fyrfältaren"

Verktyg 1

Förhandlingsteori

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

- Stökig trafik på sommaren – Kommunen har velat ha förbifart sedan 60-talet
- Trafikverket: Dyrt och ej prioriterat
- ÅVS inleds
- Problembilden revideras – handlar mycket om trafiken inne i Kivik
 - särskilt i samband med marknaden,
 - tung trafik till och från musteriet
- Åtgärdsförslag provas
 - Förbifart dyr och låg måluppfyllelse
 - Fler mindre åtgärder i Kivik samt steg 1-2-åtgärder billigare och högre måluppfyllelse
- Resultat:
 - Billigare helhetslösning
 - Delad kostnad mellan TRV och kommunen
 - Högre grad av måluppfyllelse (större nyttor)

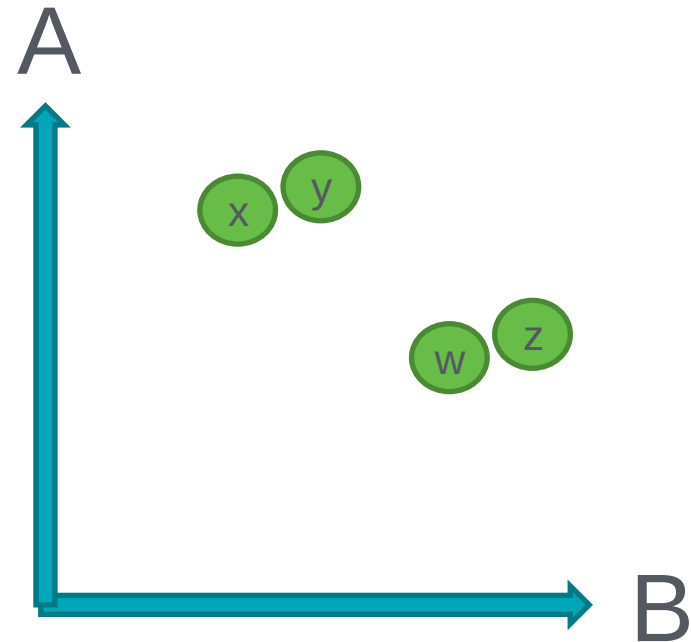
- Enfrågeförhandlingar: Win-Lose
- Förhandling om hur en sak/nytta (x) ska fördelas.
- Ju mer A får desto mindre får B. Och vice versa.
- B har ingen anledning att låta A få x .

- Blir det någon förbifart och vem ska i så fall betala?

Förhandlingsteori, forts

- Flerfrågeförhandlingar: Win-Win
- Förhandling om hur en större uppsättning föremål/nyttor (x, y, z, w) ska fördelas
- Om A får x och y kan B få w och z
- B har incitament att låta A få x

- Trafikverket tar Rv 9 och en av vägarna i Kivik så tar kommunen den tredje vägen i Kivik

Verktyg 2

Strategisk processdesign och FAC-modellen

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

Strategisk planering innan-inom-bortom formella processer

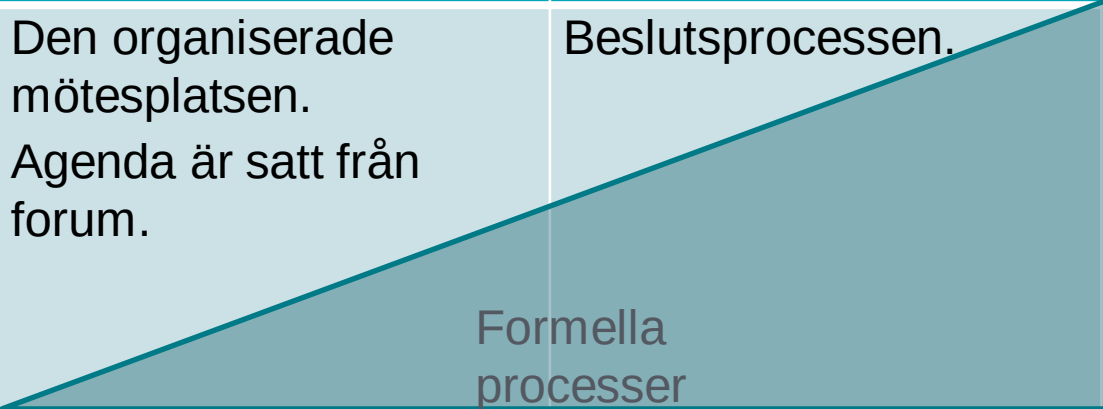
- Lagstiftningen sätter spelreglerna
 - Men praxis, agendor, normer påverkar också

 - "Governance" – samspel, samverkan, samordning och samagerande
 - ömsesidigt beroende -ingen part kan idag fullfölja ett projekt på egen hand
 - beslut sker oftast med stöd av flera lagar med sinsemellan olika utgångspunkter
 - traditionella processer ställer 'rätt' frågor för sent
 - formella processer formaliserar och legitimerar
- Men...*
- Aktörerna har olika förståelse av verkligheten (förutsättningar, möjligheter, hot)
 - och därmed också olika bilder av det önskvärda.

Processförståelse en grund för att skapa goda och effektiva samverkansprocesser!

En modell för strategiska processer

Forum	Arena	Court
Den fria mötesplatsen (agora, torg). Öppen dialog.	Den organiserade mötesplatsen. Agenda är satt från forum.	Beslutsprocessen.

Formella
processer

(Fredriksson, 2011; Engström & Fredriksson, 2010, baserat på Healey, 1997; Bryson, 2004)

En modell för strategiska processer

	Forum	Arena	Court
Typ av mötesplats	Den fria mötesplatsen (agora, torg)	Den organiserade mötesplatsen	Den formella mötesplatsen
Processens förutsättningar	Öppen dialog	Agenda från forum	Beslutsprocessen
Processens uppgifter	- Forma gemensam mental bild av verkligheten (förutsättningar, möjligheter, hot), "så här ser situationen ut" - Utifrån ovanstående, forma en bild av "detta måste göras" - Identifiera med- och motparter	- Skapa "vägen" genom en tydlig process, "hur ska det göras" (strategier, planer) - Formaliserad samverkan - Finna roller för vem som gör vad	- Formella beslutsprocesser legitimerar planers/strategiers roll att vägleda framtida handlande - Strukturerande beslut lägger fast lösningar - Kopplingar till genomförandeinstrument fastställs (t.ex. budget)

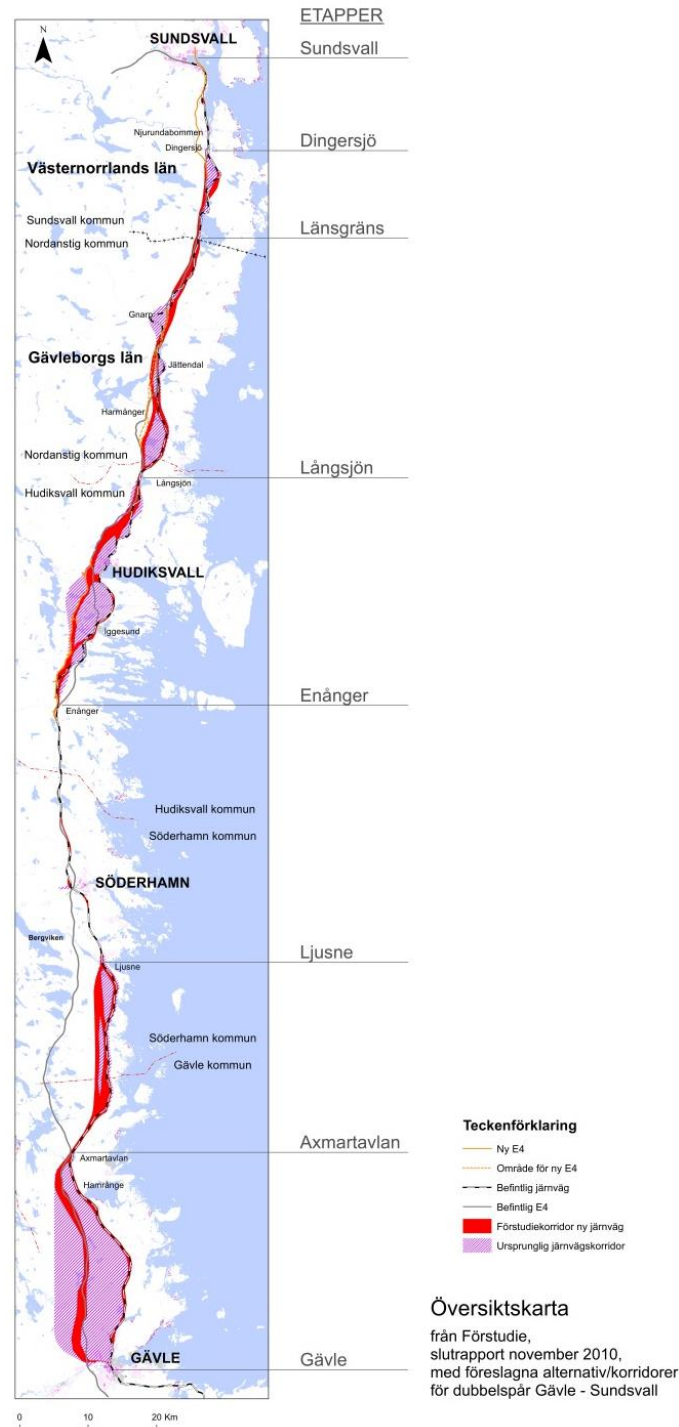
Bygga "socialt, intellektuellt och politiskt kapital" (Healey, 1997)

Formella processer

Samordnad planering

Uppdrag: ta fram ett samordnat planeringsunderlag för byggande av dubbelspår på sträckan Gävle-Sundsvall – 22 mil

Ambition: att dubbelspåret ska tas in som objekt i nationella planen

Problematiken

Idag: enkelspår med befintliga och ökande kapacitetsproblem

Önskar: regionförstoring, regional integration och regional tillväxt. Vålfungerande system för nationella godstransporter

Ett nytt sätt att arbeta

Samspelande lagstiftningar

- Planeringsunderlaget ska bygga på samordnade översiktsplaner (plan- och bygglagen)
- Planeringsunderlaget ska anpassas till nya infrastrukturlagstiftningen
- Aktörer arbetar tillsammans i ett tidigt skede

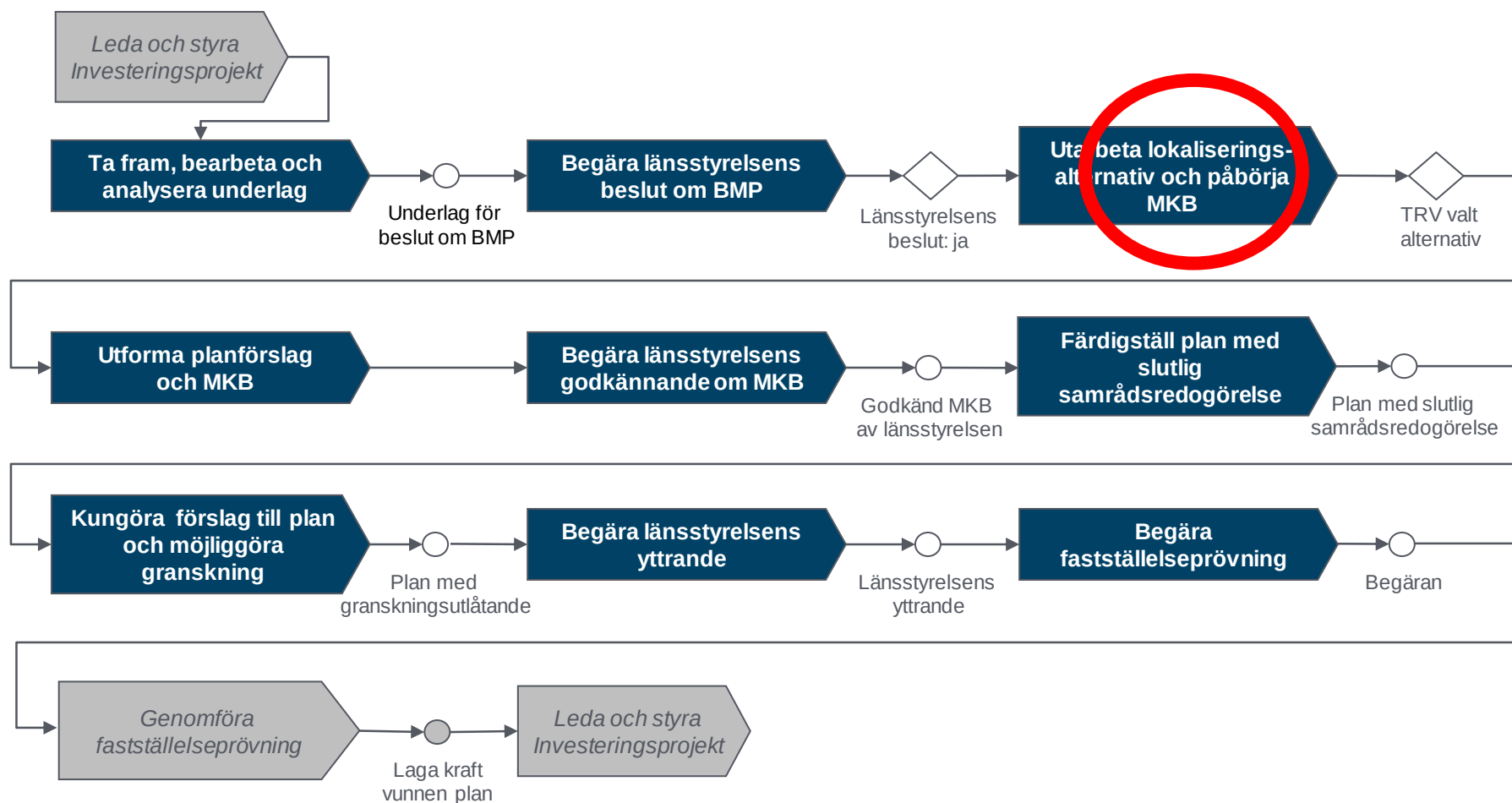
Samverkan för regional handlingskraft

- Projektägare: Trafikverket + Region Gävleborg
- Fem medverkande kommuner - Gävle, Söderhamn, Hudiksvall, Nordanstig, Sundsvall – samt två länsstyrelser
- Extern processledare

Vinster med *Samordnad Planering*

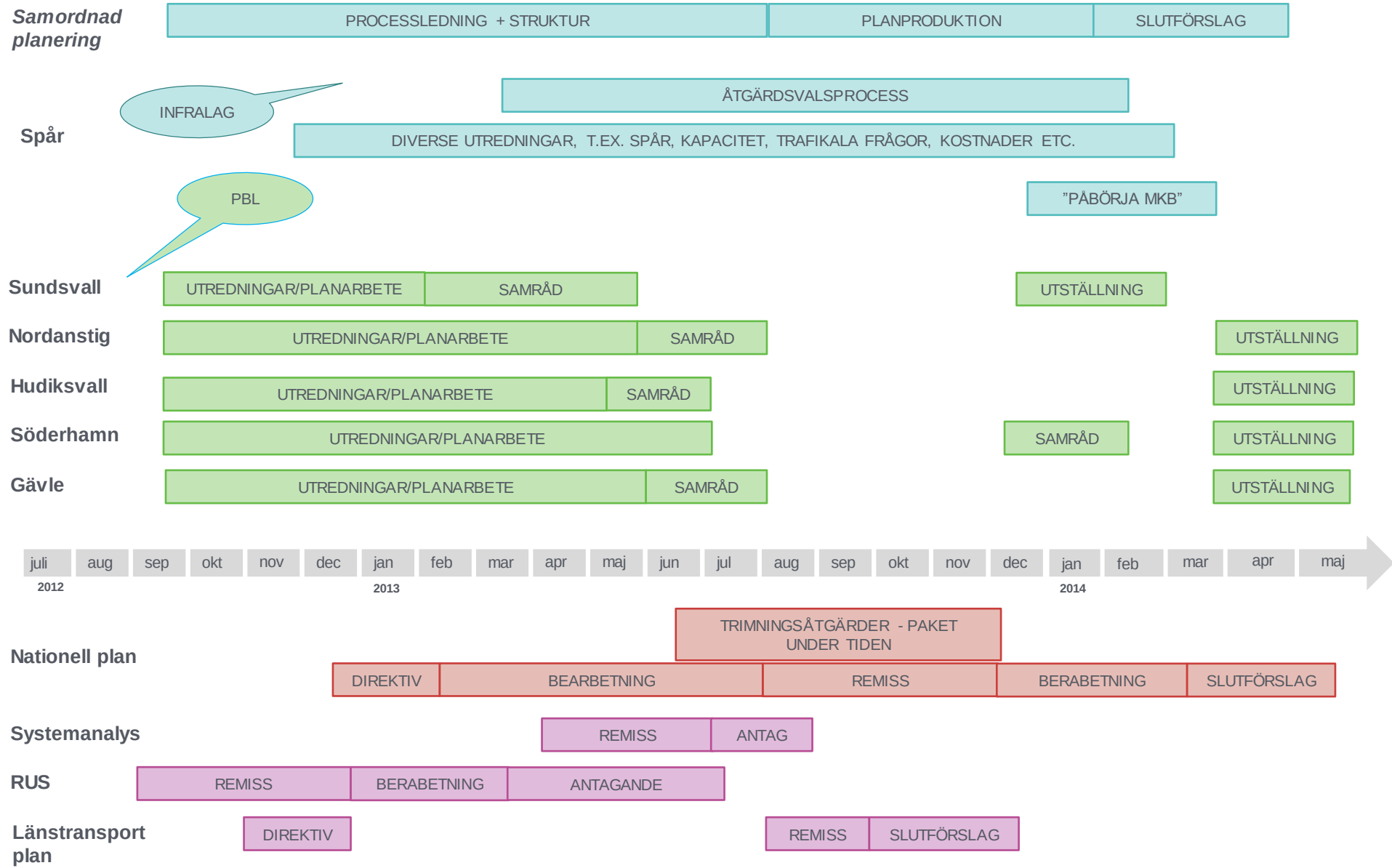
- Förstudiens korridorer smalare på vissa ställen, korridorer har flyttats, korridorer har tagits bort
- Hittade en ny spårdragning för Ostkustbanans utfart norrut från Gävle C
- Flyttade ett korridoralternativ genom Hudiksvalls kommun
- Hittade väl fungerande bytespunkter och stationslägen
- Ökad effektivitet i planeringsarbetet och lokal förankring
- Visa regional vilja och handlingskraft genom att samordna och samverka
- Samsyn och delaktighet i grannkommunens planering
- Samverkan mellan olika lagstiftningar
- Genom att anta fem samtidigt kommunala FÖP/ÖP (PBL) skapas lokal förankring
- Fortsatt regional samverkan: "Samordnad planering 2" + DAR

Alternativa lokaliseringar (planläggningstyp 4)

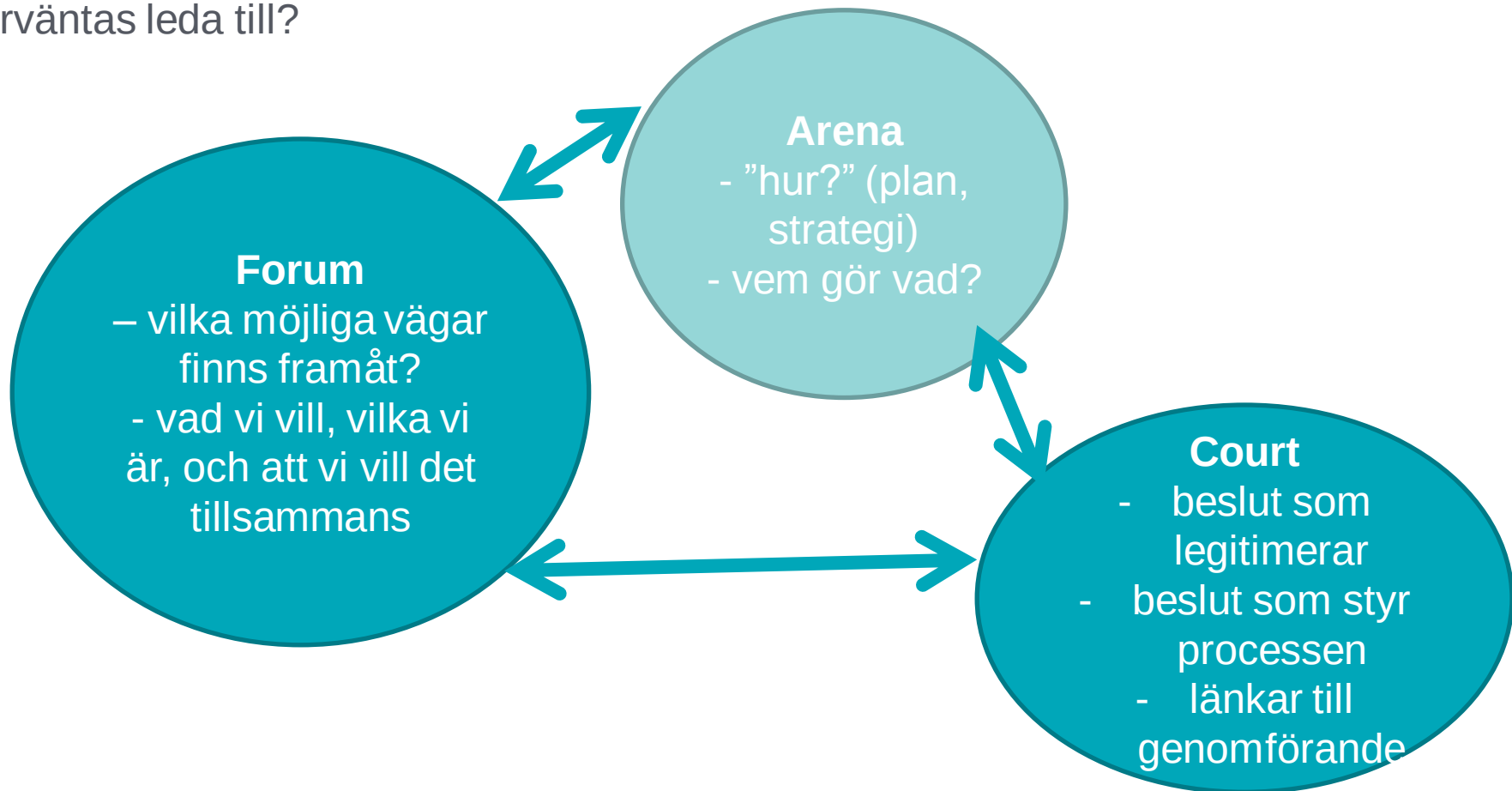
Projekt som av länsstyrelsen bedömts innebära betydande miljöpåverkan. Olika lokaliserings- och utformningsalternativ föreligger. (MKB krävs, ingen tillåtlighetsprövning)

Utarbeta lokaliseringsalternativ och påbörja MKB

FAC-modellen för att förstå var vi befinner oss i processen

Har alla samma bild av var i processen vi befinner oss?
Och har vi samma bild av vem som gör vad och vad det förväntas leda till?

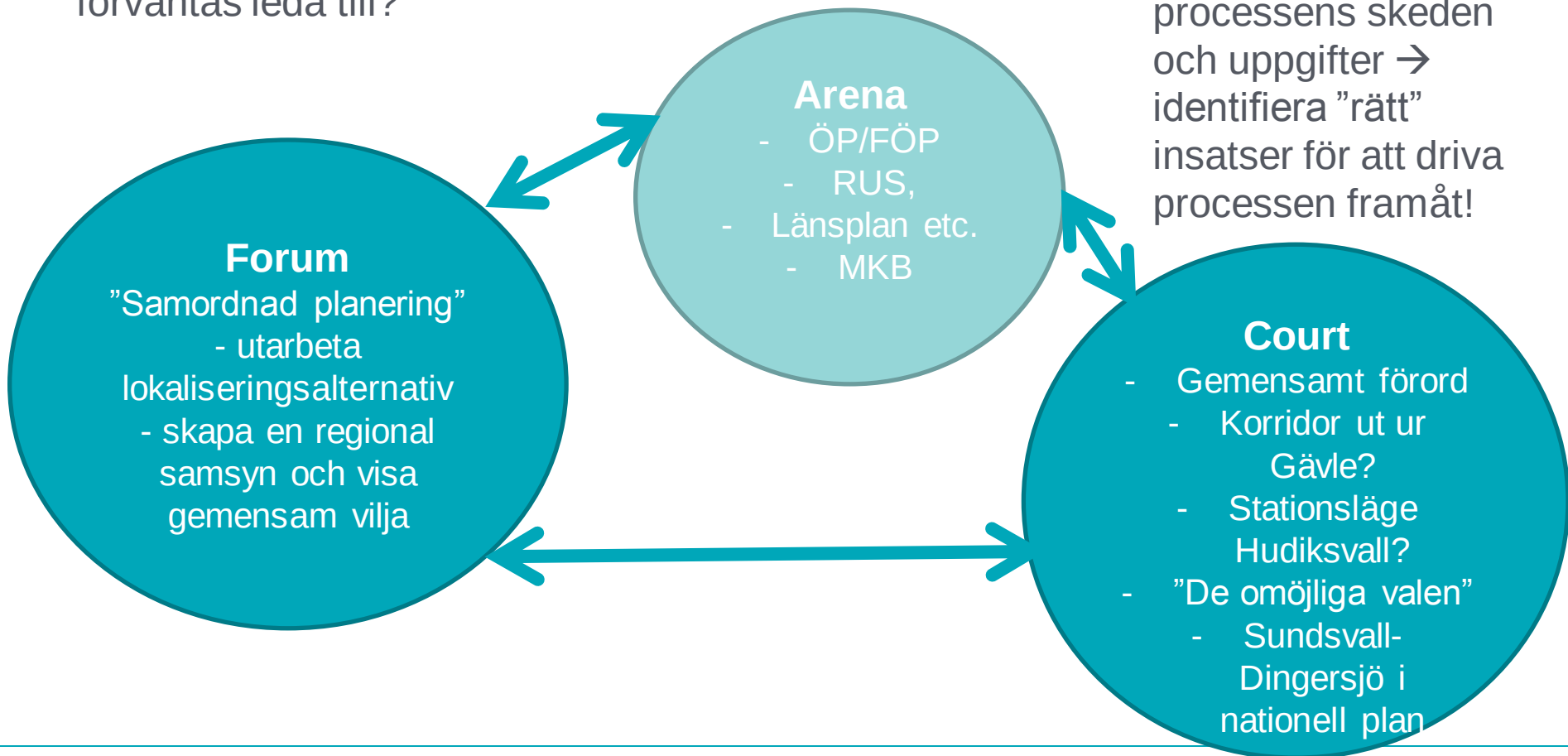

FAC-modellen för att förstå var vi befinner oss i processen

Har alla samma bild av var i processen vi befinner oss?
Och har vi samma bild av vem som gör vad och vad det förväntas leda till?

Förståelsen för
processens skeden
och uppgifter →
identifiera "rätt"
insatser för att driva
processen framåt!

Verktyg 3 "Fyrfältaren"

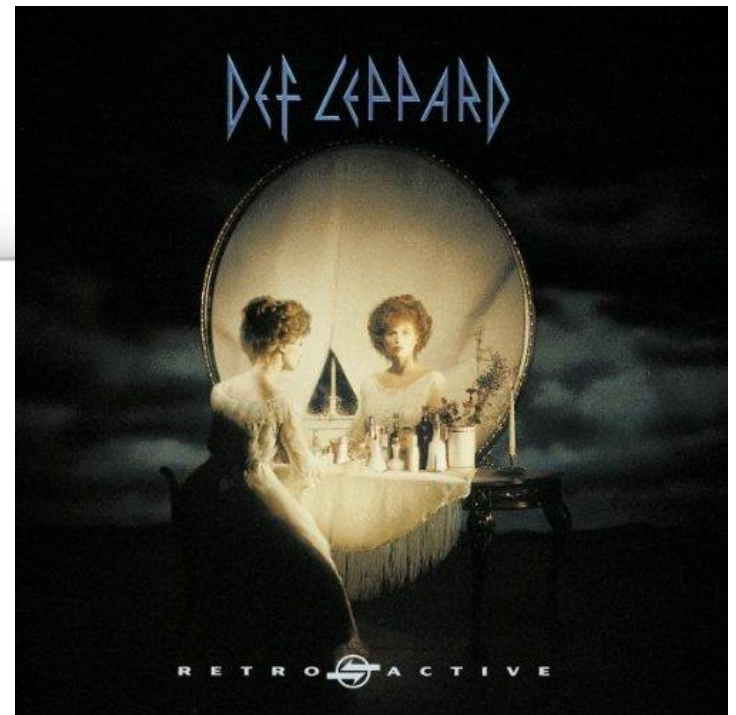
UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

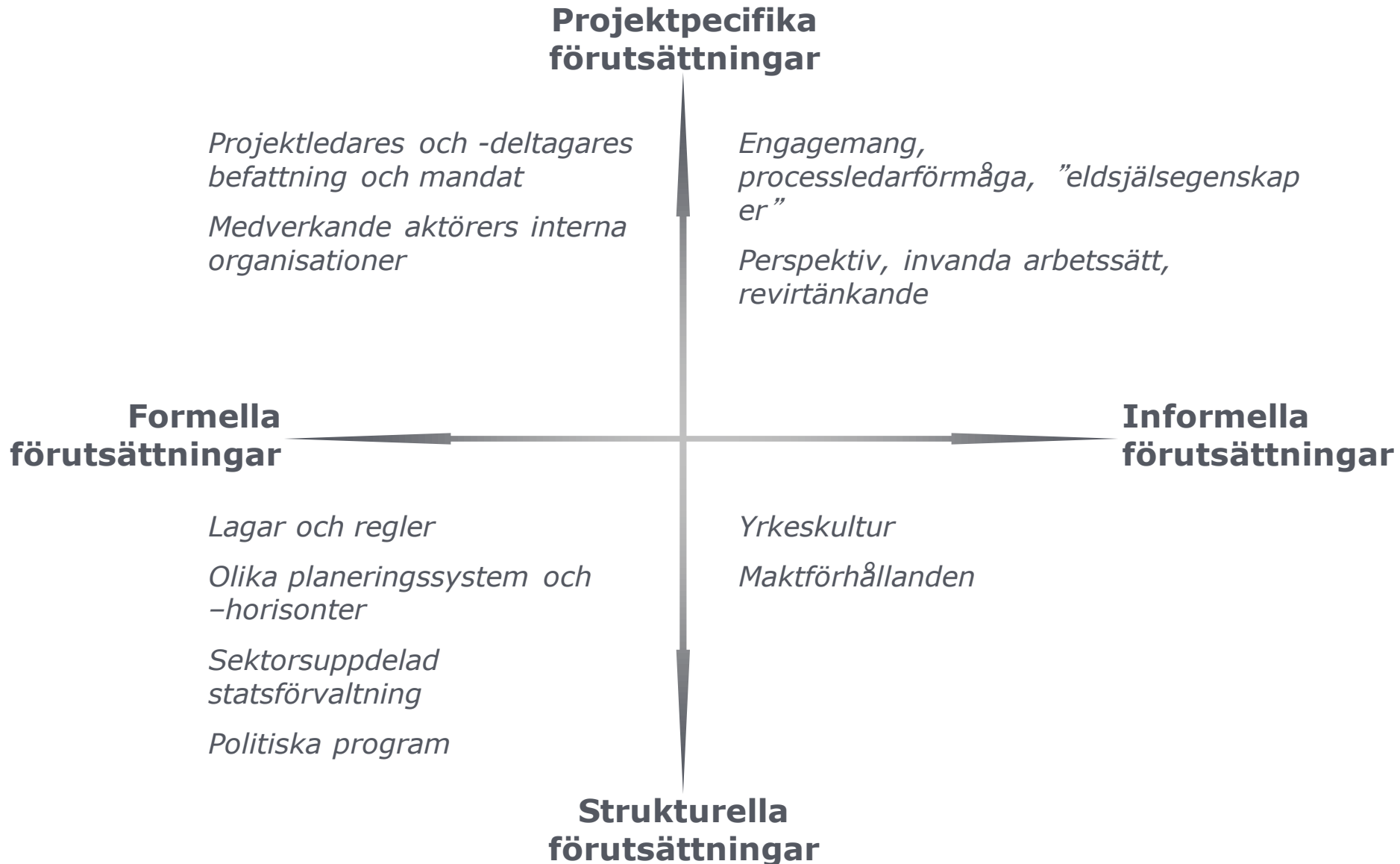
VASE OR FACES?

© NIKOS & UNIVERSO

Planeringens förutsättningar

Sammanfattande reflektioner

Diskussion

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

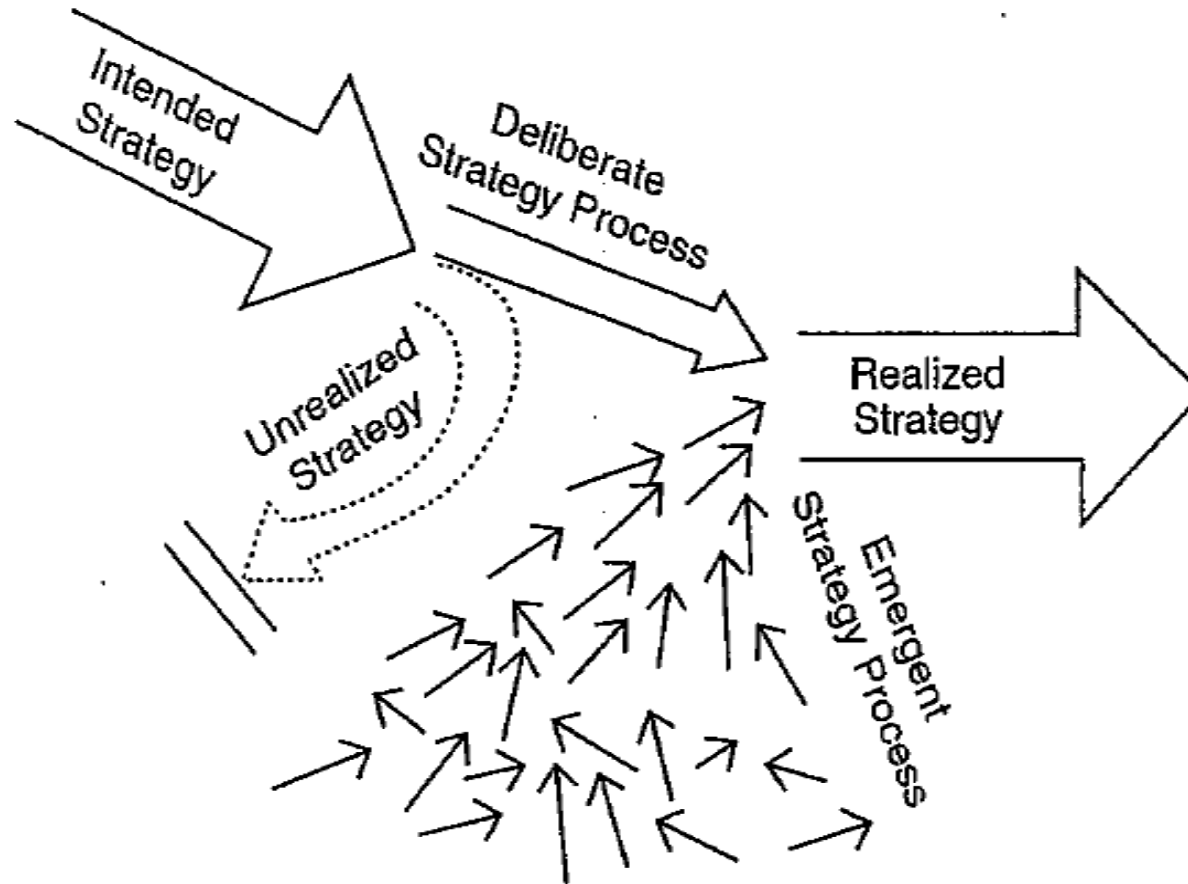

Sammanfattande reflektioner

- Ingenting är så praktiskt som en bra teori!
- Vårt sätt att förstå de situationer vi befinner oss i är avgörande för hur vi väljer att agera
- Teorier som hjälper oss att förstå världen kan därför vara till praktisk nytta
- Teorier fyller olika funktioner – användbara för olika saker i olika sammanhang
- Praktisk handling baseras som regel på en mängd olika typer av teorier som sammantaget, och ofta omedvetet, ger skäl för ett visst agerande

'Strategisk planering' enligt Mintzberg (2007: 6)

Tänk på en samverkansprocess (t.ex. ert Reglab-case)

- Var och när brukar det kärla?
- Vilken typ av "teoriverktyg" skulle kunna vara till hjälp för att komma vidare?

Tack för att ni lyssnade!!

Charlotta Fredriksson

Patrik Tornberg

charlotta.fredriksson@wspgroup.se

parik.tornberg@wspgroup.se